

1. CONSERVACIÓ DE LA BIODIVERSITAT

Document de treball

DIAGNOSI

Coneixement

Informació general bona sobre diversitat d'espècies vertebrades terrestres (autòctones i exòtiques) i de la flora. Moltes llacunes en grups d'invertebrats. En general insuficient per adoptar polítiques acurades. Existeix diverses plataformes de ciència ciutadana, col·leccions i bases de dades (com el Banc de Dades de Biodiversitat de Catalunya o el Catàleg d'espècies exòtiques, a banda de diversos programes de seguiment (d'ocells comuns, papallones, entre altres). Manca visió de conjunt de la majoria, així com de les interaccions i dependències. Crisi en la recerca taxonòmica, tendència al retrocés. Moltes altres són de fa 20-30 anys.

Biaix internacional en la recerca que desincentiva l'àmbit local. Falta coneixement en varietats vegetals (la majoria de comarques no tenen inventaris). Reducció de la formació bàsica en biodiversitat en la formació bàsica. La ICHN elabora un catàleg de biodiversitat.

És previst crear un Observatori del Patrimoni Natural i la Biodiversitat de Catalunya. Es previst que surti publicat aviat el primer informe de la Generalitat sobre l'estat de la natura a Catalunya, que inclourà l'estat i tendències de la biodiversitat. Moltes mancances en tractament i accessibilitat de la informació disponible; escassa difusió i baix coneixement social d'estat i tendències.

Estat i tendències

Molta riquesa i diversitat d'hàbitats i espècies (silvestres i domesticades), mosaic d'escala petita, amb moltes poblacions petites i disjunctes. El *Living Planet Index-Cat* ha mesurat un declivi del 25% en els darrers 15 anys, en poblacions d'espècies vertebrades i invertebrades silvestres representatives de Catalunya. Màximes amenaces en ambient fluvials, costaners i esteparis. Declivi dels hàbitats oberts i la biodiversitat associada. Creix el nombre i els impactes de les espècies exòtiques invasores. Més de la meitat del territori de Catalunya afectat per processos de fragmentació d'hàbitats, més greu en els sistemes fluvials, territoris metropolitanos i litorals (tots els hàbitats) i a muntanya (hàbitats oberts). La Generalitat (malgrat tenir competències exclusives en la matèria) no ha publicat fins ara cap catàleg, ni cap llibre vermell.

Polítiques

Els recursos i mitjans disponibles no han permès mai (ni permeten avui) complir les polítiques aprovades. Greu dèficit crònic de mitjans, sobretot en protecció d'espècies. No s'ha aprovat el catàleg d'espècies animals en perill. La governança és molt lluny de la que seria desitjable. Descoordinació crònica i greus mancances entre organismes responsables (per exemple absència plans de recuperació per a la majoria d'espècies vegetals i animals en perill crític d'extinció). Marc legal obsolet. No tenim llei de patrimoni natural i biodiversitat (promesa per cada govern des de fa +15 anys) Fins 2018 no es va aprovar l'Estratègia de patrimoni natural i biodiversitat de Catalunya 2030, el full de ruta de les polítiques de conservació de la natura fins 2030, pendent d'aplicació. La nova Agència de la Natura, creada per llei el 2020, no serà operativa abans d'un o dos anys. El TSA ha tingut fins ara poca capacitat d'influir en les polítiques sectorials que tenen un impacte directe i indirecte sobre la biodiversitat.

FITES

- Aturar la pèrdua de diversitat biològica i garantir la funcionalitat dels ecosistemes, en el context del canvi climàtic (que pot fer inviable conservar certs hàbitats i espècies, com els hàbitats culminals o alguns litorals)
- Frenar l'expansió de les espècies invasores més perilloses i erradicar les que sigui possible, millorar la identificació d'espècies invasores del futur (espècies ja presents a Catalunya o encara no amb caràcter invasor en altres llocs)
- Conservar i potenciar l'agro-biodiversitat en vistes a l'adaptació al canvi climàtic
- Restaurar els ecosistemes degradats i recuperar-ne els processos naturals suprimits.
- Millorar la governança: més democràtica, equitativa i adaptativa (co-decisió i co-responsabilitat). Simplificar procediments burocràtics i millorar la participació i l'efectivitat.
- Millorar el coneixement, la informació i el seguiment de la biodiversitat i millorar la transferència de coneixement per a la presa de decisions, especialment en relació amb polítiques sectorials com l'agricultura, la pesca o l'ordenació del territori.
- Augmentar la connectivitat ecològica i millorar o restaurar l'estat de conservació dels hàbitats i altres components del patrimoni natural més fragmentats i degradats.

ACCIONS ESTRATÈGIQUES

- Vetllar perquè el Govern posi en marxa, el més aviat possible, l'Agència de la Natura de Catalunya, amb les capacitats, estructura i recursos necessaris per desplegar de forma efectiva les competències que li atribueix la Llei 7/2020, la qual cosa requereix prioritzar:

- Aprovar una llei del patrimoni natural i la biodiversitat de Catalunya
- Constituir un observatori del patrimoni natural orientat a la informació i el coneixement
- Crear una taula de treball i concertació entre l'administració competent en conservació del patrimoni natural i la biodiversitat, l'administració agrària i forestal, i el sector privat
- Desplegar i reforçar el Fons del patrimoni natural

- Vetllar per l'assoliment efectiu dels objectius i el desplegament de les línies d'actuació de l'Estratègia del patrimoni natural i la biodiversitat de Catalunya 2030 i de les accions del pla d'acció quadriennal, així com per la continuïtat i el reforç dels recursos que s'hi destinin en els canvis de govern que puguin succeir.

- Aconseguir una major transversalitat i prevalença de la conservació de la biodiversitat en les polítiques sectorials de la Generalitat de Catalunya, especialment en les agrícoles, pesqueres, forestals, turístiques, industrials i econòmiques.

- Treballar per la supressió dels subsidis perniciosos contra la biodiversitat (terrestre i marina) que promou i finança la Generalitat de Catalunya.

- Recuperar la morfologia i els hàbitats de ribera de les masses d'aigua prioritàries i les zones humides

- Impulsar l'actualització de la diagnosi de la responsabilitat exterior de Catalunya envers la biodiversitat global i fer-la pública.

REFERÈNCIES

Documents de síntesi

- Estratègia de conservació del patrimoni natural i la biodiversitat (2019) - *(Atenció: no és l'estratègia de Catalunya, ni del seu govern, sinó del departament impulsor)*
- Estratègia catalana de conservació de la flora i funga de Catalunya (2014-20) no aprovada, ni executada)
- Pla d'acció per a la conservació del patrimoni natural i la biodiversitat a Catalunya (2016) de Conservació.cat.
- Declaració sobre la protecció del patrimoni natural de Catalunya (2014)
- EXOCAT (2012) -actualitzat el 2019, inèdit.
- Degradació de les polítiques de conservació de la biodiversitat a Catalunya. Avaluació d'Ecologistes en Acció 2012.
- Informe sobre l'estat de la natura a Catalunya (inèdit)

Articles amb anàlisi, diagnosi i propostes

Conservació.cat (2015) [La biodiversitat i el patrimoni natural de Catalunya. Estat actual i propostes de futur.](#)

X.Carceller (2018) [La protecció i la gestió de la natura. Mesures genèriques](#)

JM Mallarach (2019) [Els espais naturals protegits de Catalunya: evolució durant els darrers quaranta anys, estat actual, diagnosi i propostes a mitjà termini](#)

C.Blanché i L. Sáez (2019) [Espècies protegides i amenaçades: flora i funga.](#)

Mallarach, Comas et al. (2008) [Recomanacions de la primera avaluació de l'efectivitat del sistema d'espais naturals protegits \(realitzada entre 2002-04\)](#)

Experts consultats

Josep Maria Mallarach

Carles Castell (DiBa)

Eulàlia Comas (CADS)

Josep Germain (ICHN)

Jordi Palau (PNP)

Joan Pino (CREAF)

Santi Pérez (DGPN)

Pili Vendrell (DGPN)